

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády návrh zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona bol vypracovaný ako iniciatívny materiál.

Cieľom návrhu zákona je prijatie (i) niektorých mimoriadnych opatrení v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a (ii) niektorých opatrení v justícii.

V prvom prípade sa právna úprava zameriava na:

- obmedzenie plynutia premlčacích a prekluzívnych lehôt v súkromnoprávných vzťahoch, resp. ich navrátenie v určených prípadoch,
- obmedzenie plynutia procesných lehôt na strane účastníkov konania a strán v konaní,
- obmedzenie nutnosti vykonávať pojednávania na súdoch a účasti verejnosti na týchto pojednávaniach v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu,
- predĺženie lehoty na podanie dlžníckeho návrhu na vyhlásenie konkurzu,
- umožnenie rozhodovania *per rollam* v prípade kolektívnych orgánov právnických osôb súkromného práva,
- dočasný zákaz výkonu záložného práva a dražby,
- obmedzenie zákazu uzatvárania zmlúv v rámci verejného obstarávania so subjektami nezapsanými v registri partnerov verejného sektora v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu, ak sú zároveň splnené podmienky pre priame rokovacie konanie z dôvodu mimoriadnej udalosti,
- zavedenie možnosti využívania tzv. lokalizačných a prevádzkových údajov vznikajúcich v rámci elektronickej komunikácie zo strany Úradu verejného zdravotníctva na účely ochrany života a zdravia obyvateľov.

Časť vyššie uvedených opatrení je koncipovaná ako opatrenia dočasného charakteru, pričom ich dočasnosť je daná dátumom, do kedy sa uplatňujú. Návrh zákona pracuje s termínom do 30. apríla 2020, pričom predkladateľ nevyklučuje ďalšie predĺženie tohto termínu. Druhá časť opatrení je koncipovaná ako opatrenia, ktoré možno aplikovať len v čase mimoriadnej situácie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov alebo v čase núdzového stavu podľa ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

V druhom prípade, t.j. v prípade mimoriadnych opatrení v justícii, sa právna úprava zameriava na sfunkčnenie Súdnej rady Slovenskej republiky najmä s ohľadom na aktuálne vzdanie sa funkcie piatich jej členov a na zabezpečenie riadneho fungovania Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z hľadiska jeho riadenia a správy.

Na dosiahnutie vyššie uvedených zámerov sa preto navrhuje prijať zákon uvedených v čl. I a vykonať novelizácie zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov a zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dátum účinnosti návrhu zákona sa z dôvody potreby jeho čo najskoršej účinnosti navrhuje dňom jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti a ani vplyvy na služby pre občana. Možno očakávať pozitívne vplyvy na podnikateľské prostredie a pozitívne sociálne vplyvy, pretože sa fakticky predlžujú premlčacie, prekluzívne, procesné lehoty, lehoty na podanie dlžníckeho návrhu na vyhlásenie konkurzu, či dočasného obmedzenia výkonu záložného práva a dražby.

Návrh zákona nebol predmetom pripomienkového konania, a to podľa § 27 ods. 1 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pretože je pripravovaný s cieľom reagovať na mimoriadnu situáciu, resp. na vyhlásený núdzový stav v súvislosti so šírením ochorenia Covid-19.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

B. Osobitná časť

K čl. I

K § 1

Navrhované opatrenie má za cieľ v písmene a) dočasne zabezpečiť to, že premlčacie a prekluzívne lehoty nebudú do konca apríla 2020 plynúť a v písmene b) navrátiť premlčacie a prekluzívne lehoty, ktoré uplynuli v čase od 12. marca 2020 do dňa účinnosti predkladaného zákona, t.j. v čase od vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Predkladateľ má za to, že toto opatrenie môže prispieť k tomu, aby občania a podnikatelia nemuseli nevyhnutne vykonávať úkony potrebné pre uplatňovanie ich práv v súkromnoprávných vzťahoch v čase pandémie bez obavy, že by prišli o svoje práva v dôsledku premlčania alebo preklúzie. Navrhované ustanovenie je zamerané na súkromnoprávne vzťahy, t.j. právne vzťahy vznikajúce podľa predpisov súkromného práva najmä Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka.

K § 2

Na rozdiel od úpravy v § 1, ktorá sa zameriava na hmotnoprávne lehoty, ustanovenie § 2 ods. 1 sa zameriava na procesné lehoty na strane účastníkov konania a strán v konaní, ktoré sú ustanovené zákonom (najmä procesné predpisy) alebo určené priamo súdom na vykonanie určitého procesného úkonu. Aj v týchto prípadoch bude platiť, že tieto lehoty nebudú do 30. apríla 2020 plynúť. Predkladateľ od tohto opatrenia očakáva zníženie náporu, resp. tlaku na účastníkov konania, či strán v konaní prichádzať na súd alebo do priameho styku so svojim právnym zástupcom. V rámci trestného konania sa navrhuje, aby táto úprava bola limitovaná len na lehoty na strane obvineného, jeho obhajcu, poškodeného a zúčastnenej osoby, pretože na strane obžaloby je legitímne očakávať, že prokuratúra ako orgán verejnej moci vie riadne fungovať aj v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu.

Navrhovaný odsek 2 umožňuje súdu za splnenia mimoriadnych okolností vzniknutých ešte zo závažnejších dôvodov ako je šírenie nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 v konkrétnej veci posúdiť, že vec v takom prípade neznesie odklad a s ohľadom na princíp proporcionality neaplikovať ustanovenie o predĺžení procesných lehôt podľa tohto zákona. V praxi to bude znamenať, že sa aplikuje pôvodná lehota, prípadne súd určí novú lehotu.

K § 3

Navrhované ustanovenie rieši problematiku vykonávania pojednávania, hlavného pojednávania a verejného zasadnutia súdmi v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu. Podstatou právnej úpravy je docieľiť taký stav, aby súdy vykonávali pojednávania len v nevyhnutnom rozsahu. Minimalizuje sa tak potreba presúvania účastníkov konania a ich právnych zástupcov na súdy, resp. koncentrácie viacerých osôb v pojednávacích miestnostiach súdov. Právna úprava v písmene a) neznamená, že súdy nesmú uskutočňovať pojednávania, ale je opatrením, ktoré má vykonávanie pojednávania obmedziť len na nevyhnutné minimum. Medzi to „nevyhnutné minimum“ možno zaradiť najmä hlavné pojednávania vo väzobných veciach v trestných konaniach, pojednávania úkonov v konaniach starostlivosti súdu o maloletých a v iných konaniach úkonov, bez ktorých uskutočnenia hrozí nenávratná škoda alebo iný vážny neodvratný následok. V konkrétnom prípade to bude vecou úvahy zákonného sudcu (senátu). V písmene b) sa vytvára explicitným spôsobom nový dôvod pre vylúčenie verejnosti

z pojednávania (hlavného pojednávania, či verejného zasadnutia), ktorým je ochrana zdravia. V tomto prípade nejde o automatické vylúčenie verejnosti z účasti na pojednávani, ale „len“ o vytvorenie nového dôvodu pre vylúčenie verejnosti, o ktorom bude prináležať rozhodnúť sudcovi, ktorý bude viesť pojednávanie, resp. hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie. Právna úprava je v tomto prípade naviazaná na stav mimoriadnej situácie a núdzový stav, pričom sa bude aplikovať v takom rozsahu z hľadiska územnej pôsobnosti v akom je vyhlásená mimoriadna situácia alebo núdzový stav.

K § 4

Všeobecná právna úprava podávania dlžníckych návrhov na vyhlásenie konkurzu je 30 dní. Návrhom zákona sa táto lehota predlžuje na 60 dní, ale len pre tie situácie, keď nastane úpadok dlžníka v čase od 12. marca 2020 do 30. apríla 2020.

K § 5

Cieľom návrhu zákona v prípade § 5 je umožniť právnickým osobám založeným podľa predpisov občianskeho práva a obchodného práva, aby ich kolektívne orgány mohli prijímať svoje rozhodnutia aj *per rollam*, čím sa minimalizuje nutnosť zhromažďovania sa väčšieho počtu osôb na jednom mieste. Návrh zákona využíva v tomto prípade už existujúcu infraštruktúru ustanovení § 190a až §190d Obchodného zákonníka, ktoré sa týchto prípadoch použijú primerane. Právna úprava je v tomto prípade naviazaná na stav mimoriadnej situácie a núdzový stav, pričom sa bude aplikovať v takom rozsahu z hľadiska územnej pôsobnosti v akom je vyhlásená mimoriadna situácia alebo núdzový stav.

K § 6

Dočasné obmedzenie výkonu záložného práva má za cieľ eliminovať v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu koncentráciu väčších skupín osôb na jednom mieste, pretože základným spôsobom výkonu záložného práva je dražba; k tomu pozri § 7 návrhu zákona.

K § 7

Navrhované opatrenie má za cieľ dočasne zakázať vykonávanie dražieb podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov a podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ak má dražba splniť svoj účel, je nutné, aby boli vytvorené predpoklady pre čo najširšiu účasť záujemcov, čo za aktuálnej mimoriadnej situácie nie je možné, pretože je nežiaduce, aby sa na jednom mieste koncentrovali väčšie skupiny osôb. Vzhľadom na to sa javí ako účelné dočasne zamedziť vykonávaniu dražieb pod hrozbou sankcie neplatnosti dražby.

K čl. II

K bodu 1

Po vzore zákona č. 459/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa navrhuje rozšíriť dôvody pre odvolanie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky aj o dôvod, kedy by jeho ďalším zotrvaním vo funkcii mohla byť vážne ohrozená dôveryhodnosť súdnictva alebo dobrá povesť súdnictva.

K bodom 2 a 3

Navrhovaná právna úprava reaguje na aktuálne dianie ohľadom Súdnej rady Slovenskej republiky. podľa všeobecne dostupných informácií došlo k vzdaniu sa funkcie piatich členov Súdnej rady Slovenskej republiky nominovaných vládou Slovenskej republiky, resp. Národnou radou Slovenskej republiky. Podľa platnej právnej úpravy vyplývajúcej z § 26 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov u týchto členov začína plynúť dvojmesačná lehota, po uplynutí ktorej dochádza k formálnemu zániku funkcie člena Súdnej rady Slovenskej republiky. Za situácie, kedy členovia Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorí sa vzdali svojej funkcie a zároveň vyhlásili, že sa nebudú zúčastňovať zasadnutí Súdnej rady Slovenskej republiky nastáva situácia, ktorá nie je z hľadiska riadneho fungovania tohto ústavného orgánu situácia, ktorá nie je žiaduca. Preto sa navrhuje, aby do budúca zanikala funkcia člena Súdnej rady Slovenskej republiky deň nasledujúci po dni doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie predsedovi Súdnej rady Slovenskej republiky (§ 26 ods. 2). S cieľom zabezpečiť riadne fungovanie Súdnej rady Slovenskej republiky sa navrhuje v prechodnom ustanovení (§ 33) aplikovať pravidlo vyplývajúce z nového znenia § 26 ods. 2 aj na tých členov Súdnej rady Slovenskej republiky, u ktorých plynie dvojmesačná lehota podľa doterajšej právnej úpravy, a teda k zániku ich funkcie dôjde deň nasledujúci po dni účinnosti predkladaného zákona. Vzhľadom na existujúci prejav vôle prestať byť členom Súdnej rady Slovenskej republiky tu niet zásahu do nikoho legitímnych očakávaní, keďže ich niet.

K čl. III

Účelom navrhovanej právnej úpravy je zabezpečiť riadne fungovanie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to v situáciách, ktoré doterajšia právna úprava nepredvídala, resp. ktoré so sebou aplikačná prax počas existencie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky doteraz nepriniesla, pretože doteraz sa nestalo, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky nemal súčasne obsadenú funkciu predsedu a podpredsedu, resp. aby podpredseda tohto súdu mal v čase zastupovania predsedu dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu z dôvodu vznesenia obvinenia pre úmyselný trestný čin.

S ohľadom na osobitné postavenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa nejaví ako vhodné podriaďovať jeho fungovanie v čase „bezvládia“ tomu istému režimu, ako ostatné všeobecné súdy, ktoré sú v plnej riadiacej pôsobnosti ministra spravodlivosti Slovenskej republiky. A teda nie je vhodné, aby minister spravodlivosti poveroval niektorého zo sudcov najvyššieho súdu plnením úloh predsedu súdu do momentu vymenovania nového predsedu súdu (k tomu pozri § 38 ods. 7). Rovnako nie je namieste poverovanie na dočasné riadenie súdu zverovať do pôsobnosti prezidentky Slovenskej republiky, pretože by išlo o rozširovanie jej

právomoci vo vzťahu k orgánom riadenia a správy súdov nad rámec Ústavy Slovenskej republiky.

Vzhľadom na vyššie uvedené preto predkladateľ volí riešenie, ktoré je v prípade vrcholových orgánov súdnej moci zaužívané, a teda ide o riešenie, ktoré predpokladá, že priamo zo zákona sa výkonu funkcie, ktorá je neobsadená, dočasne ujme osoba vekom najstaršia v rámci orgánu verejnej moci, o ktorého riadenie v danom prípade ide. Podobne je zabezpečované fungovanie Súdnej rady Slovenskej republiky v čase neprítomnosti predsedu a podpredsedu Súdnej rady Slovenskej republiky (k tomu pozri § 5 ods. 3 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), resp. fungovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky (k tomu pozri § 4 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Predkladaná právna úprava vychádza z uvedených zákonov, pričom výsledné riešenie prispôbuje potrebám Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

V tejto súvislosti treba uviesť, že vekom najstarší sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa nestáva zo zákona predsedom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale „len“ vykonáva niektoré úlohy patriace do pôsobnosti predsedu tohto súdu. Z uvedeného dôvodu preto nemožno pripustiť výklad, že by v prípade tohto sudcu prichádzalo do úvahy aplikovať ustanovenia zákonov o nezlučiteľnosti funkcie predsedu súdu s inou funkciou v rámci súdu. Preto nebude prekážkou, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dočasne riadil napríklad vekom najstarší sudca, ktorý je zároveň členom sudcovskej rady Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, alebo ktorý je zároveň členom Súdnej rady Slovenskej republiky.

Navrhovaná právna úprava je koncipovaná tak, že zastupujúci sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nevykonáva všetky úlohy predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale len tie, ktoré sú neodkladné. Tými sú také úlohy, ktorých vykonávanie je nevyhnutné pre riadne napĺňanie poslania Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým je konania a rozhodovanie vo veciach patriacich do jeho právomoci.

K čl. IV

Navrhuje sa, aby v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu v zdravotníctve, počas ktorých sú bezprostredne ohrozené životy a zdravie občanov v súvislosti so šírením pandémie alebo šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby bolo umožnené Úradu verejného zdravotníctva získavať, zhromažďovať, spracovávať a uchovávať údaje podľa § 57 odsekov 1 a 2 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov, v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas počas trvania mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu maximálne však do 31. decembra 2020 na účel včasného identifikovania potenciálnych nositeľov nákazy a zabráneniu jej ďalšieho šírenia, a to vďaka monitorovaniu pohybu a kontaktov už identifikovaných nakazených jedincov a nemusieť tak čakať na splnenie si povinností zo strany fyzických osôb a právnických osôb podľa § 51 ods. 1 písm. c) a § 52 ods. 1 písm. m) zákona č. 355/20017 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Toto mimoriadne opatrenie sa navrhuje zaviesť na základe praktických skúseností z krajín ako Taiwan, Singapur a Kórejská republika, v ktorých sa v súvislosti s aktuálnym bojom s nákazou COVID-19 osvedčili a tieto krajiny aktuálne vďaka nemu zaznamenávajú pokles šírenia nákazy a úbytok nových prípadov nakazenia.

K čl. V

Účelom zmeny zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je uľahčiť situáciu pri obstarávaní tovarov a služieb, prípadne stavebných prác počas mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu na účely ochrany života a zdravia, a to tým spôsobom, že ak sú zároveň splnené podmienky – pri inej zákazke ako tej s nízkou hodnotu – pre priame rokovacie konanie [§ 81 písm. c) alebo § 115 ods. 1 písm. c)], tak sa nebude vyžadovať ako podmienka pre uzatvorenie zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy zápis v registri partnerov verejného sektora.

K čl. VI

Účinnosť zákona sa navrhuje dňom vyhlásenia, čo je odôvodnené naliehavým všeobecným záujmom spočívajúcim v snahe minimalizovať v čase pandémie vírusového ochorenia Covid-19 nutnosť návštev súdu alebo právneho zástupcu a vytvoriť tak predpoklady pre obmedzenie šírenia tejto nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby.